

Resultaten broedvogelonderzoek gemeente Losser 2022

Ben Hulsebos

Het BMP-Z (Broedvogel Monitoring Project Zeldzame broedvogelsoorten) is een Sovon- project waarbij de landelijke zeldzame soorten zoals IJsvogel, Grote Gele Kwikstaart, Kleine Plevier, Ooievaar, enz. geteld worden. Ook Vogelwerkgroep Losser doet al vanaf 2004 aan dit project mee,

Bij dit project wordt jaarlijks de gehele gemeente Losser uitgekamd op de aanwezigheid van territoria van zeldzame broedvogels. Het telgebied bestaat uit ongeveer 100 km² en dat is toch wel een behoorlijk groot gebied. Voor de Z-soorten, worden alle potentieel geschikte bossen en heidevelden door enkele ervaren tellers uitgekamd op Middelste Bonte Spechten en Nachtzwaluwen. Voor de overige Z-soorten worden gerichte zoekacties uitgevoerd. Daarnaast geeft zo'n 30 % van de VWG-leden hun losse waarnemingen door op www.waarneming.nl, die dan daarna worden verzameld en via Google Maps in het digitale archief van VWG Losser worden ingevoerd. Ook betrouwbare waarnemingen van niet-leden op www.waarneming.nl worden aan onze kaarten toegevoegd.

Aan het eind van het seizoen worden de kaarten op de BMP-manier aan de hand van de Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek geïnterpreteerd en bij Sovon ingevoerd.

Vanuit het digitale archief worden jaarlijks links verstuurd naar instanties als SBB, NM en Waterschap Vechtstromen, zodat zij hun beheer eventueel kunnen aanpassen.

Wellicht is dit artikel een aansporing om in Twente via enthousiaste vogelaars nog enkele Z-telgebieden per gemeente op te zetten. In Losser lukt dit nu al 18 jaar.

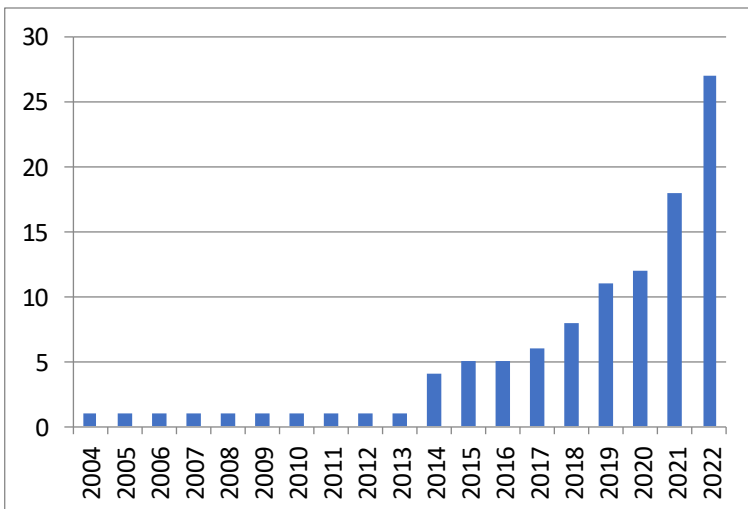
Dodaars (4)

De territoria bevonden zich op de Duivelshof (2) en op de voormalige ijsbaan aan de Nitertweg in Losser (2). De laatste jaren is de populatie stabiel met steeds tussen de 3 en 5 territoria.

Ooievaar (27)

Het paartje Ooievaars heeft op de oudste locatie binnen de gemeente Losser het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel dit jaar 3 jongen grootgebracht. Tot 2015 was dit het enige broedpaar in Losser. Dit jaar waren er daarnaast nog 26 nesten. De laatste jaren neemt het aantal broedende Ooievaars in sterke mate toe. Er is binnen de bebouwde kom van Losser zelfs een locatie bij de Brilmansdennen waar 13 paar Ooievaars veelal in boomnesten dicht bij elkaar

zitten. Op de kaart is goed te zien dat alle ooievaarsnesten in of nabij het Dinkeldal liggen. In groen: nesten met jongen, in rood alleen nestbouw. Het broedsucces was zeer matig dit jaar met gemiddeld 1,5 jong per broedgeval.

Grote Canadese Gans (1)

Op de Oelemars werd binnen de datumgrenzen een paartje waargenomen. Daarnaast liepen ook nog 2 andere Grote Canadese Ganzen rond zonder paarvorming, waarbij de ene een Duitse kleuring droeg en ook nog een hybride grote Canadese Gans x Grauwe Gans gepaard met een Soepgans. Er is niet gebroed.

Mandarijneend (1)

Op de Dinkel bij Beuningen verbleef binnen de datumgrenzen een paartje Mandarijneenden.

Rode Wouw (1)

Zeer bijzonder is de vestiging van wederom een paartje Rode Wouw in de gemeente Losser. In de omgeving van De Lutte heeft het paar gebroed. Een tweede paar, waarvan twee jongen gezenderd zijn, had hun nest op enkele meters buiten de gemeente Losser. De jongen zijn gezenderd als Losser 1 en Losser 2.
Bron: SBB, Rick de Ruiter.

Wespendief (1)

Regelmatig werd vanaf telpost Oelemars een paartje Wespendieven waargenomen boven de Zandbergen. Het mannetje toonde diverse keren zijn vlinderbalts. Maar het nest zal vermoedelijk net over de grens in Duitsland in Forst Bentheim hebben gelegen.

Kleine Plevier (6)

De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen. Alle pioniersbiotopen zijn binnen ons werkgebied onderzocht. Op de Oelemars zijn 4 territoria gevonden. Bij de telpost hadden 3 paartjes op het grote kale stuk zand succes. Er werden hier minimaal 5 jongen gezien. Deze jongen zijn net voordat de zandzuiger het broedgebied opzoog allemaal groot geworden. Vanaf telpost Oelemars konden de ontwikkelingen dagelijks worden gevolgd.

In het nieuwe natuurontwikkelingsproject Snoeijinksbeek aan de Lutterstraat hebben 2 paartjes een nest gehad.

Kerkuil (4)

Dit jaar waren er slechts 4 broedgevallen met elk 4 jongen, verspreid over de gemeente Losser. We kunnen dus van een dramatisch slecht jaar spreken als we kijken naar 2020 toen er nog 23 territoria waren met 22 broedgevallen.

Nachtzwaluw (14)

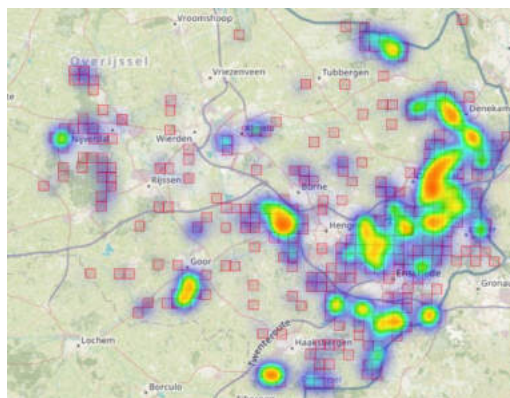
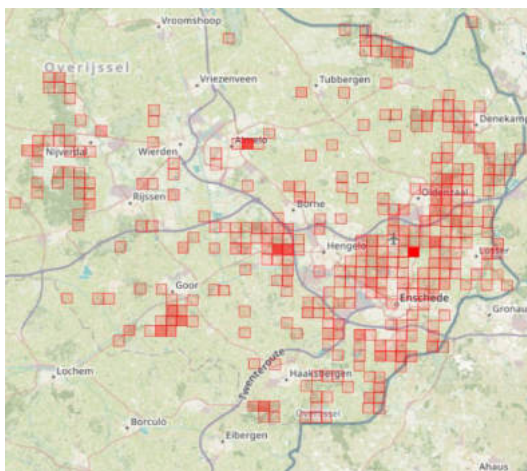
De Nachtzwaluwen werden weer op de bekende terreinen in het noordoosten van de gemeente Losser aangetroffen. Een aantal nachtelijke excursies leverde het volgende resultaat: Stroothuizen 1 terr., Punthuizen 2 terr., Beuningse Achterveld 9 terr. en Lutterzand 2 terr. Helaas is het dit jaar niet gelukt om een volledige inventarisatie uit te voeren. Vandaar dat de aantallen lager uitvallen dan gebruikelijk.

Middelste Bonte Specht (155)

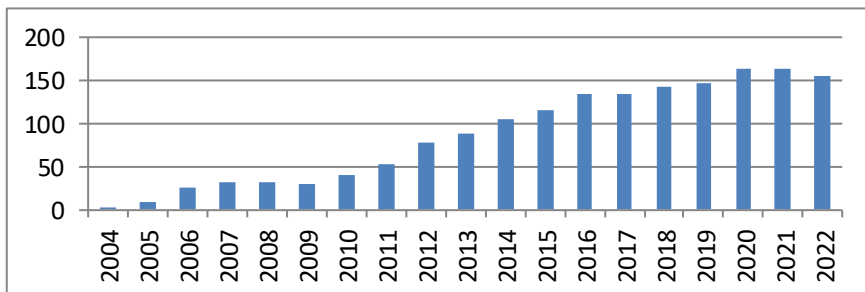
De populatiegroei van de Middelste Bonte Specht in de gemeente Losser is in de grafiek goed te zien. Met deze aantallen behoort Losser inmiddels tot een van de beste gebieden voor de Middelste Bonte Specht niet alleen in Twente (zie kaartje), maar in heel Nederland. De locaties liggen o.a. in Singraven, bij camping Oldekottink, Meuleman, Hakenberg, Paaschberg, Tankenberg, Boerskotten, Koppelboer, Kalheupink, Duivelshof, Smoddebos en Koksbos. Tot vorig jaar vond er niet alleen verdere verdichting plaats in de bekende broedgebieden, maar zagen we ook uitbreiding naar wat meer marginale gebieden, zoals de beekbegeleidende bosjes langs de Dinkel en kleine percelen loofbos in grotere naaldbossen. In 2017

was de groei van de Losserse populatie tot stilstand gekomen en waren de marginale gebieden weer verlaten. Dit proces was ook in overig Twente waarneembaar. Maar de jaren daarna zette de groei van de populatie verder door totdat dit jaar de marginale bosjes weer verlaten zijn. Vandaar dat de populatie iets gekrompen is.

De Middelste BonteSpecht is in Losser de talrijkste Z-soort en de inventarisatie vereist dan ook een zorgvuldige aanpak. Daarom wordt deze soort door ervaren BMP-tellers op de BMP-manier geïnventariseerd door op 1 ochtend elke keer een heel bos uit te kammen op uitsluitende waarnemingen. Met losse waarnemingen lukt dit namelijk niet.

Verspreiding Middelste Bonte Specht in Twente 2022, boven de km-hokken en onder de heatmap (bron waarneming.nl)

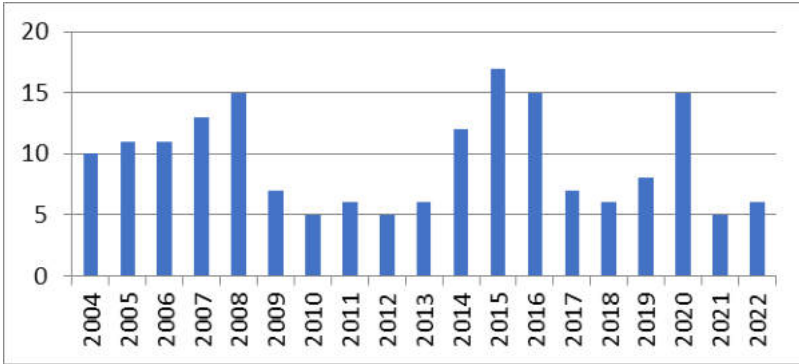

Zwarte Specht (13)

De Zwarte Specht is pas vanaf 2017 door ons integraal gekarteerd en we waren dan ook benieuwd naar het aantal territoria binnen ons telgebied. We hadden vorig jaar 15 territoria vastgesteld, maar dit jaar konden we slechts 13 territoria noteren. Op zeker 10 andere locaties zijn Zwarte Spechten waargenomen maar hier konden we de tweede waarneming, nodig voor een geldig territorium, niet "binnen halen". We schatten de populatie dan ook op 26 tot 28 territoria.

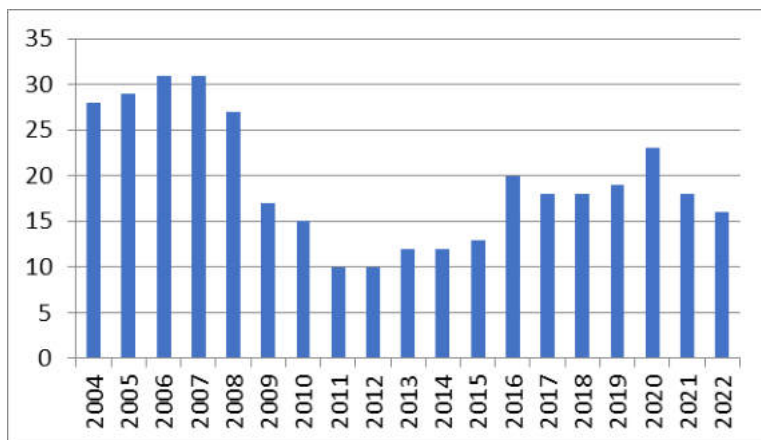
IJsvogel (5)

Na vijf koude winters op rij was het aantal IJsvogels in 2012 behoorlijk teruggelopen. Gelukkig trad er na deze zachte winter een wonderbaarlijk herstel in en nam het aantal territoria in drie jaar tijd toe van 5 naar 17 in 2015. In 2017 kelderden de aantallen weer, maar er was er in 2020 een zeer snelle toename naar 15 territoria. Daarna slonk de populatie door een strenge vorstperiode eind februari van vorig jaar naar 5 territoria. Het herstel bleef dit jaar uit en er konden maar 6 territoria worden vastgesteld. Deze bevonden zich voornamelijk langs de Dinkel. Het wel en wee van de IJsvogel in de gemeente Lossers is in onderstaande grafiek te zien.

Grote Gele Kwikstaart (16)

In de gemeente Losser zijn alle mogelijke locaties uitgekamd op deze beeksoort. Een aantal broedt in speciale nestkasten onder de bruggen over de Dinkel. Na een jarenlang succesverhaal hebben we in 2011 helaas moeten constateren dat we terug waren bij af. De invloed van de koude winters vanaf de winter 2008/2009 is goed te zien in onderstaande grafiek. In tegenstelling tot de IJsvogel zette er slechts zeer langzaam wat herstel in bij de Grote Gele Kwikstaarten. Van de 13 gevonden territoria in 2015 bv. bleken maar 4 een broedresultaat te hebben opgeleverd. Wellicht dat voedselgebrek in de vorm van onvoldoende insecten een rol speelt. Langzaam maar zeker zien we toch een geleidelijke verbetering, want in 2020 konden 23 territoria worden vastgesteld, voornamelijk langs de Dinkel en het Omleidingskanaal. Helaas zakte dit aantal naar 16 territoria dit jaar.

Boomleeuwerik (9)

Vanaf 2004 t/m 2013 is de Boomleeuwerik ook geteld in telgebied Losser. Vanaf 2017 is de draad weer opgepakt en konden er dit jaar 9 territoria worden vastgesteld in het noordoostelijk deel van Losser: omgeving Beuninger Achterveld, Punthuizen en Lutterzand.

Roodborsttapuit (37)

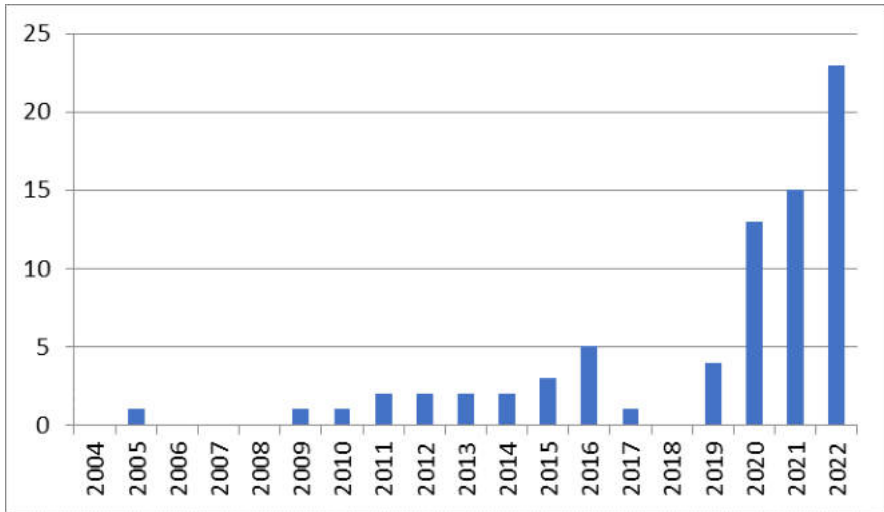
Ook de Roodborsttapuit is in het verleden door ons geteld en vanaf 2017 staat deze soort weer op ons onderzoeksprogramma. Een groot aantal territoria was in 2017 verdwenen doordat slootkanten, waar de soort de laatste jaren steeds vaker was vastgesteld, waren opgeschoond. Maar dit jaar lijkt het dat de populatie zich weer heeft hersteld en bereikte in 2021 het aantal van 41 territoria het hoogste niveau in de afgelopen 15 jaren. Dit jaar waren het er iets minder.

Kortsnavelboomkruiper (13)

De Kortsnavelboomkruiper was in 2012 als broedvogel nieuwkomer in Losser. In Twente was deze soort de laatste jaren in kleine aantallen waargenomen in het Haagse Bos en op de Lonnekerberg in Enschede. Nu zitten ze ook in Losser, maar de aantallen wisselen jaarlijks sterk. Deze soort is ontzettend moeilijk te karteren, omdat ze nauwelijks zingen, precies lijken op gewone Boomkruipers en slechts een handjevol vogelaars de soort kan determineren. Er kan soms pas bij een vijfde of zesde bezoek een geldige waarneming worden gedaan. De meeste Kortsnavels zaten op Boerskotten.

Grauwe Klauwier (23)

De Grauwe klauwier is in de gemeente Losser een bijzonder zeldzame broedvogel. Er zijn vele jaren geweest dat deze soort hier geen enkel territoria had. Heel bijzonder was dan ook de ontdekking van 5 territoria in 2016. Maar In 2018 was deze soort weer helemaal afwezig. Vorig jaar konden er zelfs 15 territoria worden gelokaliseerd. Maar het aantal van 23 dit jaar is ongekend hoog. De soort kwam niet alleen in natuurterreinen voor, maar ook in kleinschalig cultuurland en soms geclusterd dicht bij elkaar. Het broedresultaat was prima, want 19 paartjes hebben jongen voortgebracht.

Raaf (2)

De territoria van de Raaf bevonden zich in het Lutterzand en in Punthuizen. Hier werden regelmatig roepende mannetjes en paartjes gezien en gehoord, maar de kans is groot dat de broedplaatsen net over de grens in Duitsland liggen.

Ben Hulsebos